

de

1958

LAPKRITYS

Nr. 9

1958 LAPKRITYS Nr. 9

Redaguoja:

Dr. A. Šerkšnas

Leidžia:

Lietuvių Kultūros Institutas

Administruoja:

Nekalto Prasidėjimo Seserys

Prenumerata:

Metams: \$4.00, Atskiras numeris 40 centų.

Pinigus, užsakymus ir adresų pakeitimus siųsti:

EGLUTĖ, Immaculate Conception Convent, R.F.D. 2, Putnam, Connecticut

Raštus siųsti ir visais redakcijos reikalais kreiptis:

Dr. A. Šerkšnas, 301 Silas Deane Hwy., Wethersfield, Connecticut

TURINYS

1. Antanas Rinkūnas, TESTAMENTAS MANO DUKRELEI	257
2. A. Giedrius, AUKSAPLAUKIS IR AUKSAŽVAIGŽDĖ	258
3. Albina Kašiubienė, VASARĖLĖ IŠVAŽIUOJA	269
4. Kunigas Petras, MANO MIELI	266
5. Ag. Jukna, MOKSLO KANKINIAI ..	267
6. A. Matutis, TREJŲ METŲ ..	268
7. Pranas Alšėnas, VYTUKAS IR ALGIUKAS KANADOJ	269
8. E. Antanuskas, PAGALVOK IR PASKAIČIUOK	272
9. V. Šmaižienė, EŠERIUKAS	273
10. Ag. Jukna, GREIČIAUSIAS GYVIS PASAULYJE	274
11. Albina Kašiubienė, KATINĖLIS	275
12. Grožvyda Serapinaitė, TRISKART PAVOJUJE	276
13. SAULĖS JUOKAS	280
14. ŠIMTAS MİSLIŲ BE VIENOS	281
15. Žemaitė, MIŠKE VASARĄ	282
16. K. Kubilinskas, KATINĖLIS IR GAIDELIS	283
17. A. Giedrius, UŽ GERO PADARYMĄ PIKTU UŽMOKA	285
18. V. Šmaižienė, LIUCYTĖ IR KATINĖLIS	287
19. J. Murka, MIKUTIS	287

EGLUTĖ — THE LITTLE FIR. Magazine for children. Published monthly, except during July and August, by the Lithuanian Cultural Institute. Office of Publication, Immaculate Conception Convent, R.F.D. 2, Putnam, Conn. Editor: Dr. A. Šerkšnas, 301 Silas Dean Hwy., Wethersfield, Conn. Nov., 1958. Vol. 9, No. 9. Subscription: \$4.00 yearly. Single Copy 40¢. Entered as second-class matter at the post office in Putnam, Connecticut.

Immaculata Press, Putnam, Connecticut

TESTAMENTAS MANO DUKRELEI

ANTANAS RINKŪNAS

Nenumatau aš tau, vaikeli, palikti turtų, kurių nei aš, nei mano tėveliai niekad nebuvome susikrovę. Ne dėl to, kad būtume buvę perkvaili ar pertingūs pralobti. Ne. Tik aukso blizgėjimas mūsų niekad neviliojo. Kai pažiūriu dabar atgal į mano jau pergyventus 48 metus, tai matau, kad ne turtai, bet Visagalio ranka globojo mane ir vedė į laimę.

Tikiuosi, norėtum paklausti, kaip gi tuos tikruosius kelius atsekti, kaip, atsidūrus kryžkelėje, pasirinkti?.. Užeik į bažnyčią ramėniu laiku. Ne tam, kad žmonėms pasirodytum, bet kad su Dievu pasikalbėtum. Žmogaus kalba su Dievu yra malda. Paskendus maldoj, pajusi Jo spindulius, pajusi atsakymą į daugybę klausimų.

Nelaimingas tas, kuris, uždarydamas bažnyčios duris, palieka už jų visus savo gerus pasiryžimus ir grįžta į gyvenimą toks pat, koks buvo prieš įeidamas į bažnyčią. O šių dienų gyvenimas nėra rojus sodai. Žmogų čia tyko pavojai ir siekia išstumti iš gerojo kelio. Už gražiai spalvotų kino filmų, už televizijos vaizdų, už patraukliai atrodančių knygų, už patefono plokštelių, už pobūvių, už šokių — dažnai stovi gudriai užsimaskavęs velnias, kuris ne kartą bandys nukreipti tave į pražūtingą kelią — siūlys vieną kitą tariamo linksmumo valandėlę, o už tai pasiims dienų, mėnesių ar gal net viso tavo gyvenimo laimę ir ramybę.

Džiaukis jaunyste: ji yra džiaugsmui duota. Bet džiaukis švariai ir šventai. Kiekvieną šokį galima šokti gražiai ir šlykščiai. Kiekvieną pobūvį galima praleisti gražiai ir šlykščiai. Pasirink visa, kas gera ir gražu, aplenk — kas šlykštu.

Šiuos patarimus palieku tau, vaikeli, vietoj turtų. Jų vykdydamas atneš tau daugiau laimės ir džiaugsmo, negu aukso milijonai.

AUKSAPLAUKIS IR AUKSAŽVAIGŽDĖ

A. Giedrius

Kartą buvo karalius, kuris kitokios nenorėjo vesti, kaip tik gražiausią ir mandagiausią iš visos savo žemės. O ir pripiršo jam tokią mergaitę su aukso plaukais, į kurią jis atsižiūrėt negalėjo.

Karalius ją labai pamilo, bet senoji jo motina marčios kęstė nekentė ir būtų veikiau ją apdavus, nekaip savo namuose užkentus.

Po metų jaunoji karalienė susilaukė sūnaus, o senoji, pribū-

dama tą vaikelį, suvysčius neva dėjo į lopšį, bet iš tiesos įmetė į sandarią dėželę, užvožė dangteliu, nunešė į upę ir paleido pasroviui. Į lopšį padėjo suvystytą kačiuką.

Ryto metą moterys suėjo pažiūrėti vaikelio ir ėmė stebėtis, kad gauruotas, o kai išvystė, pasirodė kačiukas. Jaunoji karalienė labai nusiminė, o senė tylėjo, paskui ėmė kalbėti, kad jaunoji esanti ragana ir gimdanti kačiukus.

Antrais metais vėl taip atsitiko. Jaunoji karalienė pagimdė labai gražią mergytę, kaip saulės dukrytę. Bet senė ir dabar pribūdama suvysčius paguldė į lopšį kačiuką, o gražiąją mergytę įkišo į dėželę ir paleido į upę.

Karalius užpyko ant savo žmonos, karalienė labai susikrimto

ir daugiau vaikų nesusilaukė. O žmonės kalbėjo, kad ji ragana.

Tą pačią naktį, kai gimė pirmasis vaikelis, žvejys upėje žvejojo ir išgirdo mažyčio verksmą. Jis nusiyrė į tą pusę, kur verkė, ir pamatė plūduriuojančią dėželę. Tą dėžutę iš vandens išsigriebė ir rado vaikutį. Prasidžiugęs žmogus parsiskubino namo ir paklausė savo žmonelės:

— Saulytėle, nagi įspėk, ką aš čia dėželėje parsinešiau?

O kai negalėjo atminti, žmogus pravėrė dėželę ir parodė gražų vaikytį.

— Žiūrėk, — sako, — tu man vaikelio nepadovanojai, tai aš tau parnešiau rastinį.

Žmona išvyniodama rado puikius vystykus, o dėželės dugne dar ir saujelę auksinių pinigų. Apžiūrėję vaikutį, pamatė už ausies tris aukso plaukus, praminė jį Auksaplaukiu ir augino per savo sūnų. O vystykus ir pinigus padėjo sakydami:

— Pinigų nė nieko mudviem nereikia, nes gana turiva savo turto dėkui Dievui, užteks ir jam.

Po metų žvejys ir vėl naktį žvejojo ir taip pat išgirdo vaikelio verksmą. Prisiartinęs išsigriebė dėželę ir parsinešė namo. O čia atidarę rado gražią mergytę puikiuose vystyukuose. Ant dėželės dugno ir čia buvo saujelė auksinių pinigų. Apžiūrėję mergytę, rado tris aukso žvaigždes už ausies, tai praminė ją Auksažvaigžde ir augino per savo dukterį.

Taip tuodu rastinukai ir augo žvejo namuose. Žvejai juodu mylėjo kaip tikrus savo vaikus. Bet vieną kartą, jau buvo juodu gerai paūgėję, atbėgo iš lauko ir sako:

— Tėtukai, mamyte! Kiti vaikai sako, kad mudu rastinukai. Ar tai teisybė?

Žvejys su žmona jau nebegalėjo daugiau slėpti ir turėjo juodviem visą teisybę pasakyti. Tada broliukas su sesute, viską išgirdę, sako juodviem:

— Dėkui judviem už visa gera. Bet dabar jau eisiva į pasaulį: gal tikruosius savo tėvus susirasiva.

Žvejys su savo žmona labai juodviejų pagailėjo, bet nenorėjo stabdyti. Kas nenorėtų tikrųjų savo tėvų susirasti?

Žvejys su žvejiene gražiai juodu išleido, ir broliukas su sesute iškeliavo.

Ilgai juodu vaikščiojo po visą šalį, pagaliau pavargo bevaikščiodami. Priėję vieną didelį miestą, nutarė čia apsibūti, nes miestas labai patiko. Įsigijo miesto pakraštyje daržą su namais ir pradėjo auginti visokias daržoves, vaisius ir puikias gėles.

Po vienu kitu metų plačiai pasklido apie juodu garsas: visas miestas ir plačios apylinkės kalbėjo apie Auksaplaukį ir Auksažvaigždę.

O tam pačiam mieste gyveno ir karalius su karaliene ir senoji karalienė. Ta išgirdus apie Auksaplaukį ir Auksažvaigždę, iš var-

dų suprato, kad tuodu patys vaikai, kuriuodu ji prieš keliolika metų buvo į upę paleidus. Tris aukso plaukelius berniuko ir tris aukso žvaigždeles mergaitės ji tada buvo pastebėjus bevystydama. Ar gali ji ir dabar juodu taip palikti karaliaus pašonėje?

Ir ėmė galvoti senė, kaip tuodu vaikus mirčiop pasmerkus. Galvojo, galvojo ir sugalvojo. Apsitaisė prasta boba, nuėjo į daržininkystę ir saldliežuviauja viską girdama:

— Ai, kokie puikūs jūsų namai! O ir patys, putyčiai, kokie jauni, gražūs! Širdytės, norėčiau pamatyti ir jūsų daržą. Balandėliai, girdėjau sakant, kad labai puikus.

Broliukui ir sesutei juk negaila parodyti: žiūrėk, kiek nori. O senė veidmainiauja.

— Ai, kokia čia grožybė! Mano dukryte, ar tu pati tas puikiąsias gėles auginai? O tu, Auksinėli, ar pats tokių dailių medelių prisisodinai? Mano balandėliai, labai gražu, labai gražu! Atsigėrėti negali. Bet kad dar būtų prie kiekvieno medžio po skambalėlį, o tie siūbuodami imtų skambėti, kaip tada būtų gražu!

— O ar galima būtų tokių skambalėlių gauti? — paklausė Auksaplaukis.

— Galima, galima, — apsidžiaugė senė. — Aš žinau ir kur. Jei norita, patarsiu. Mano amželis senas, balandėliai, daug esu mačius, daug girdėjus — kur nežinosiu! Antai ve kalnas tolumoje. Ant to kalno — nuostabus daržas. Tam darže yra tokių skambalėlių. Tik vieną parsinešk, pakabink po medžiu — per naktį daugybė jų privis. Tik į tą daržą ten ne kiekvienas gali įeiti, bet kas žino paslaptį. O ta paslaptis tokia: kai prieisi daržą ant kalno, atsistok prie vartų, tris sykius treptelėk kaire koja, ir vartai atsidarys.

Tai pasakius, senė išslypino sau, kaip sausi metai savo pažymius palikdami.

Senei išėjus, vaikai ėmė tartis. Ar negerai būtų tokių skambalėlių prisiveisus? Auksaplaukis ir sako:

— Aš eisiu ir parsinešiu.

Bet seselė ėmė jį drausti:

— Neik, broleli. Užteks mudviem ir tokio daržo, kokį turiva. O ten dar kažinkas tau gali atsitikti. Ta senė man nepatiko. Gal kokia meilikautoja.

Bet Auksaplaukis sako:

— Kas ten man gali atsitikti? Jeigu tik sykį įeinu, tai pasiimu ir parsinešu!

— Tai nors ilgai neužtruk, — meldė seselė.

Anksti rytą Auksaplaukis nuėjo į kalną, įėjo į daržą — be galo, be krašto tas daržas, skamba tik skamba visas, atsiklausyti negali. Vaikas pasigriebė nuo medžio vieną skambalėlį ir nieko nelaukdamas vėl parkūrė atgal. Parsinešęs pakabino savo sode, o kitą rytą visas sodas buvo pilnas skambalėlių, kurie taip maloniai skambėjo, jog atsiklausyti negalėjai.

Apie pietus senė dar atėjo pažiūrėti ir vėl saldliežuviauja:

— Mano vaikeliai, puikus skambėjimas! Bet štai kad prie viso to jūsų tvenkinėlyje dar būtų aukso žuvelių, tai pritiktų!

— O kur jų galima gauti? — paklausė Auksaplaukis.

— Ogi vis tam pačiam darže ant kalno, mano balandėli. Ten yra ežerėlis. Tiktai nuėjęs pasisemk su kibirėliu, įsileisk čia nors vieną, tai per naktį tau visas tvenkinėlis aukso žuvelių privis.

Tai pasakius, senė vėl išslimpino.

Anksti rytą Auksaplaukis pakilo ir išbėgo į kalną. Susiradęs nuostabiam darže ežerėlį, pasigavo su kibiriuku kelias žuvytes, parsinešė ir paleido į savo tvenkinį.

Kitą rytą visas tvenkinys pilnas buvo aukso žuvelių, tiktai knibždėjo, nardė, blizgėjo prieš saulę.

Ir trečią kartą atėjo senė pasižiūrėti. Viską pamačius, kad taip gerai vaikams sekas, susiraukė, bet paskui dar meilikaus:

— Mano brangvardėliai, gražu, labai gražu. Bet dar vieno

daikto čia reiktų: tiesos paukštelio. Tai labai pritiktų, labai pritiktų, balandėliai.

— O kur jį galima gauti?

— Ogi vis ten pat, širdele, vis ten pat, tam pačiam darže ant kalno. Tiktai reikia paeiti į patį galą, o gale daržo stovi toks namas, tame name ant krosnies tiesos paukštis narvelyje — pasiimk ir parsinešk.

Trečią kartą Auksažvaigždei ta senė dar labiau nepatiko. Jai net pasirodė, kad senė išeidama pro vartus piktai susijuokė. Dėl to ji labai draudė savo broliuką, kad neitų to tiesos paukščio.

— Tuščia jo, — sakė ji. — Ar neužteks mudviem ir tų gėrybių, kurias turiva? Neik, broleli. Aš naktį ir blogą sapną sapnavau, o mano širdis lyg ką prijaučia.

Bet Auksaplaukis nenorėjo nusileisti.

— Jau du kartus buvau, ir gerai man sekė, — kalbėjo jis. — Eisiu ir trečią kartą.

Ir jis išėjo. Įėjęs į nuostabųjį daržą, ėjo tolyn dailiais takais, viskuo gėrėdamasis, į nuostabiasias gėles žiūrėdamas. Ir priėjo tą namą. Įėjęs į vidų, pamatė ir čia visokių gražumėlių. Viename kambaryje pridėta puikiausių indų ir statulų, kitam kambaryje — puikiausių paveikslų ir dar visokių daiktų.

Auksaplaukis vis čia norėjo ilgiau pabūti, savo akis padžiuginti, dėl to ėmė ir užtruko. O kas tame darže ar šiame name ilgiau užtrukdavo kaip valandą, tas jau iš čia nebeišeidavo...

Bernelis įėjo į tą kambarį, kur buvo tiesos paukštelis. Pasistojęs ant kėdutės jau siekė jo paimiti, tiktai — skilimt! kaip koks stiklinis indelis nukrito, suskilo į šukeles ir pasiliko alsloje...

Seselė per visą dieną ir per naktį laukė savo brolelio, o kitą rytą pati verkdamas išėjo į kalną. Bet ji bijojo eiti į tą kalną ir tą daržą. Pakeliui verkė ir galvojo, ką jai daryti, kad nepražūtų. Ir sutiko tokią moterėlę. Ta moterėlė paklausė:

— Ko tu verki, dukrele? Kas tau pasidarė?

Mergaitė atsakė:

— Mano brolelis prapuolė. Nežinau, kaip jį susirasti ir išgelbėti.

Ir mergaitė viską tai moterėlei papasakojo, o ta išklausiusi palingavo galva ir tarė:

— Tikriausiai, dukrele, tavo broliuką nelaimė ištiko. Bet tu galėsi jį išsigelbėti. Tas daržas ant kalno pikto burtininko galioje.

Kas tik ilgiau ten išbūva kaip vieną valandą, jau daugiau nebeišsina. Tai ir tu neužtruk. Įėjus į daržą, tiesiai bėk į užburtus namus, susirink ties paukščių pabirusias šukeles, pasigriebk patį tiesos paukštį ir vėl atgal. Kai išbėgsi iš daržo, paberk ant žemės šukeles, ir viskas bus gerai.

Taip pamokyta, mergaitė nusiskubino į kalną, įėjo į daržą ir tekina pasileido į namus. Namuose perbėgo per visus kambarius, akių niekur į šalį nepakreipdama, kad ir jos neapimtų burtai, rado tiesos paukštį ir prie jo krūvelę šukių. Tas šukes susirinko, susidėjo į skraitą, pasigriebė tiesos paukštį ir pasileido tekina atgal.

O kai ji laimingai išbėgo iš daržo ir, pasiekus jau neužkeiktą žemę, pažėrė iš savo skraito tas šukeles, tuojau iš jų atgijo keli berniukai, kurie buvo ėję tiesos paukštelio. Čia jau stovėjo ir Auksaplaukis ir meiliai šypsojos sesutei.

Anie visi vaikai parėjo namo savo keliais, o Auksažvaigždė su savo broliuku Auksaplaukiu parėjo į savo daržininkystę, parsinešė tą paukštį ir savo namuose palubėje pakabino.

Dabar naujas pasklido garsas apie Auksaplaukį ir Auksažvaigždę. Visi iš naujo kalbėjo apie juodviejų daržo grožybes, o labiausiai — apie tiesos paukštelį.

Išgirdę susidomėjo ir karaliaus su karaliene. Vieną dieną ir juodu atėjo jaunuolių daržininkystės pažiūrėti. Viską apėję, pamatę ir pasigrožę panorėjo pamatyti ir to tiesos paukščio ir dar iširti, ar tikrai jis tiesą sako.

Tuoju karalius pradėjo klausinėti, kodėl jam gimė du kačiukai, o ne vaikeliai. Paukštis atsakė:

— Netiesa.

— O kur tiesa? — paklausė karalius.

— Tu turi du vaikus, — atsakė paukštis.

— O kur juodu?

— Čia pat. Auksaplaukis ir Auksažvaigždė.

Koks čia buvo džiaugsmas, sunku apsaityti.

Bet karalius dar panorėjo sužinoti, kas jam vaikelius apmainė. Paukštis ir čia visą tiesą pasakė.

Tada karalius sužinojęs, kad jo motina taip piktai buvo padarius, liepė išodinti ją į didelę dėžę ir paleisti į upę. Tegu plaukia sau, kur vanduo neša!

O savo namuose karalius iškėlė didelę puotą. Į tą puotą sukvietė daugybę svečių iš visų kraštų, tiktai, berods, tavęs ir manęs nepakvietė, o šiaip būtume patys tą didįjį džiaugsmą regėję ir karališkoje puotoje pasivaišinę.

VASARĖLĖ IŠVAŽIUOJA

Albina Kašiubienė

Paukščiai renkasi į būrį,

Į viens kitą pasižiūri.

Sparnelius lėkt taiso dailiai,

Valandėlę čiulba meiliai.

Vasarėlės dienos baigias,

Rudenėlis lapais rengias,

Vysta gėlės ant stiebelių,

Nei gražių, šiltų dienelių.

Vandenėlis upėj teka,

Akmenėliams kaž ką šneka,

Danguj renkas debesėliai,

Dingo saulės spindulėliai.

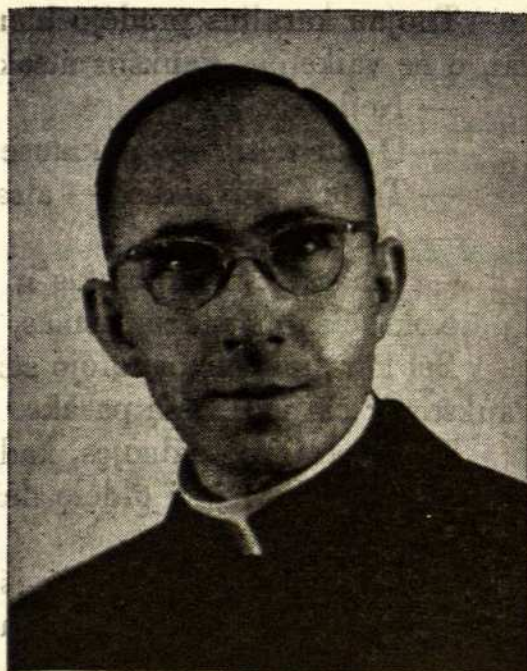
Vėjas pučia, viską šluoja,

Vasarėlė išvažiuoja.

O paukšteliai būreliu,

Sudie, moja sparneliu.

MANO MIELI,

Ar Jūs jau galite save valdyti?

Vandens paviršiumi greitai plaukia motorinis laivelis. Suka ratus, rašo aštuoniukes, kelia dideles bangas. Jį "vairuoja" šešių metų Algiukas. Ne jis vienas: greta sėdi tėvelis ir laiko savo ranką ant vairo. Jei tik tėvelis savo ranką patrauktų, vieno Algiuko vairuojamas laivelis tuojau apsiverstų.

Rimutė pabaigė dešimtus. Ji gražiai save valdo. Mokykloje klauso ir dirba atsidėjusi. Namie ruošia savo pamokas ir mamytei padeda. Ji labai norėtų tuojau bėgti ir žaisti su draugėmis, bet ji save suvaldo. "Aš turiu daryti tai, kas man reikia, bet ne tai, kas man malonu", sako ji. Jai jau nebereikia mamytės rankos, kaip Algiukui, padėti vairuoti. Už tat ji viena iš pirmųjų mokinių klasėje. Kai ji žaidžia, tai visos draugės jai vikrumo pavydi. Ji ir gražesnė už visas, nes ji moka save valdyti, kaip užaugusi ir išmintinga mergaitė.

Jos brolis Pranukas jau keturiolikos metų. Mokykloje jis tol klauso ir dirba, kol mokytojas jį mato. Namie mokosi tol, kol tėvelis ar mama čia pat yra. Bet ir tai jo galva visuomet užimta draugais, maloniais žaidimais. Jis dar pats savo gyvenimo vairuoti nesugeba, kaip Algiukas laivelio. Iš jo dar negreit bus vyras.

Iki kito karto —

Jūsų KUNIGAS PETRAS

MOKSLO KANKINIAI

Ag. Jukna

Seniau didžiausia žmonių nelaimė buvo ligos. Buvo visokių ligų, jų tarpe — labai baisių. Deifteria, pavyzdžiui, vaikus piaudavo kaip dalgis žolę.

Šiandieną jau yra kitaip. Daug baisių ligų jau visai pašalinta iš žmonių tarpo, užkertant kelią joms prasidėti. Kitos, kaip, pavyzdžiui, vėžys, laukia dar savo eilės, tikimės, kad ir jos bus nugalėtos.

Ligą nugalėti yra labai sunku. Tai pačių didžiųjų ir daugiausiai pasišventusių mokslininkų darbas. Nugalėti ligą — reiškia nugalėti ligos sukėlėjus mikrobus, kurie pavojingi ir galingi yra tuo, kad jų yra labai daug ir kad jie labai greit ir lengvai veisiasi. Reikia arba surasti vaistus, kurie ligos mikrobus užmuša arba kurie žmogaus organizmą padaro atsparų prieš ligos mikrobus.

Surasti tokius vaistus, reikia gerai pažinti pačius ligos mikrobus. Tyrinėti gi ligos mikrobus yra labai pavojinga, nes jie lengvai tave gali užmušti. Šitą pavojų žinojo visi didieji išradėjai, ir vis dėlto, jie rizikavo savo gyvybę, kad tik laimėjus baisų karą prieš ligų mikrobus.

Daug pasišventėlių mokslininkų yra žuvę kovoje su mikrobais. Štai keli pavyzdžiai. Amerikos Uoluotųjų Kalnų (Rocky Mountains) rajone žmones kankino speciali rūšis dėmėtosios šiltinės. Kas metai daug gyvybių paimdavo ši liga. Pirmiausia mokslininkai surado kas šitos ligos mikrobus nešioja. Tai buvo tam tikra rūšis utėlių, kurios laikosi daugiausia gyvulių tarpe, dažniausia vasarą. Dr. Tomas McClintic pirmas pradėjo tyrinėti mikrobus ir jų nešiotojus. Įpusėjęs savo darbą, 1912 m., darydamas eksperimentus su serumu, McClintic apsikrėtė, susirgo ir tuoj mirė. Dr. Roscoe perėmė jo darbą. Du jo padėjėjai W. Gettinger ir G. Cowan taip pat apsikrėtė, susirgo ir mirė. Bet daktarai nepasidavė. Prie Dr. Roscoe prisidėjo Dr. Spencer, kuris galutinai išrado serumą prieš šitą ligą ir ją nugalėjo.

Baisi liga yra meningitas. Dr. Anna Pabst paaukojo savo gyvenimą kovodama prieš meningitą. Vieną kartą, darydama eksperimentą savo laboratorijoje, ji įtreškė serumo į savo akį. Apsikrėtė. Meningitas ją sutraukė, ji mirė.

Alice Evans pasiaukojo kovoje prieš taip vadinamą Maltos šil-

tinę. Ji išaiškino ligos mikrobus, surado jų nešiotojus — tai buvo ožkos, karvės ir kiaulės — ir išrado serumą prieš šiuos mikrobus. Betyrinėdama ji apsikrėtė, susirgo, bet greit nemirė, paliegusi gyveno dar apie 7 metus. Jos bendradarbis Dr. Ed. Francis susilaukė tokio pat likimo. Bet liga tapo nugalėta.

Ankstyvą pavasarį 1930 m. Amerikoje pasirodė keista šiltinė, kuri buvo pavadinta papūgos šiltine. Baisi, kaip ir visos šiltinės. Keturi daktarai, įskaitant ir Dr. Francis, žuvo kovoje su šios ligos mikrobais. Tada išėjo į kovą Dr. W. McCoy, kuris prieš keletą metų buvo vos išlikęs nuo tifuso šiltinės, kurią tyrinėdamas jis apsikrėtė. Prieš šitą ligą jis kovą laimėjo.

Tai tik keli pavyzdžiai iš Amerikos mokslo kankinių. O Europos ir kitų kontinentų herojai, kurie savo mirtimi nešė žmonijai gerovę? Jie mirė, kad mums geriau būtų.

(Klišė iš L. L.)

TREJŲ METŲ

A. Matutis

*Aš mažutis —
Trejų metų,
Bet žengiu
Žingsniuką platų.*

*Tapu — tapu
Su batukais,
Tapu — tap
Plačiais žingsniukais.*

VYTUKAS IR ALGIUKAS KANADOJ

Pranys Alšėnas

Vytukas su Algiuku — tai du broliukai, lietuviukai. Jie gimę Kanadoj. Jie gyvena Toronto mieste, o jų dėdė Juozas — Montreaulyje. Abu broliukai kasdien labai laukdavo pašto išvežiotjo, kuris vežioja siuntinius. Anksti rytą jie nuolat bėgdavo į lauką laukti paštininko arba, jei lietus ar šiaip negražus oras, jie, nosytes prispaudę prie lango stiklo, sekdamo, ar nesustos prie jų namų raudonas pašto automobilis.

Ko jie laukdavo? O gi neseniai dėdė Juozas iš Montrealio buvo parašęs laišką, išsiuntęs siuntinį.

Pagaliau toji diena atėjo. Raudonoji pašto mašina atvežė didžiulį paketą, adresuotą abiejų — Vytuko ir Algiuko — vardais, žinoma, dar pridėdant ir abiejų bendrą pavardę.

— Mamut, mamut! Žiūrėk, koks didelis siuntinys! Įdomu, kas jame yra?

— Vienintelis būdas sužinoti, kas jame yra, atidaryti siuntinį, — paaiškino motina.

Na, ir prasidėjo atidarymo darbas. Motina perpjovė šniūrą, kuriuo buvo aprištas siuntinys, o vaikai bematant nuplėšė popierių. Perilgai laukti — juk kantrybės nebuvo...

— Žiūrėk, mamut, tai nedidelis namukas! — pareiškė Vytukas, besistiepdamas ant pirštų galiukų.

— Kokiam tikslui jis reikalingas? — labai susiinteresavo abu vaikai.

— O, koks gražus paukščių namas! — vietoj atsakymo pasigrožėjo motina. — Kas gi čia rašoma šioj kortelėj?

“Vytukui ir Algiukui,

Aš tikiu, kad jūs turėsite gerus nuomininkus šitam vasaros namely —
Dėdė Juozas”.

— Kaip mes galėsime pranešti paukšteliams, kad turime namą išnuomavimui? — klausia Vytukas.

— Pirmiausia, mes turime rasti gerą vietą, kur pastatyti tą namą, — pasakė Algiukas.

— Aš žinau tokią vietą, — pareiškė Vytukas. — Namelį turime pritvirtinti kiemely prie kampinio stulpo.

— Tikrai, tenai gera vieta, — pritarė motina.

Kada tėvelis grįžo iš darbo, paukščių namelis jau buvo pritvirtintas prie stulpo, pasirinktoje vietoje.

Dabar — ir vėl prasidėjo vaikams nerimas. Jie kas rytas bėgdavo į kiemelį žiūrėti, ar dar nėra gyventojų jų gražiame namelyje.

Deja, paukščių vis nebuvo ir nebuvo...

Vieną rytą Vytukas, kuris jau buvo ketvirtojo skyriaus mokinys, kažką labai įtemptai dirbo savo kambaryje. Pagaliau išėjo iš kambario, nešdamasis rankoj didoką kartoninio popieriaus gabalą, ant kurio buvo raudonu pieštuku storai užrašyta:

“For rent. Price — A Happy Song Each Day”

Vytukas pritvirtino tą skelbimą ant to paties stulpo, kuriame buvo paukščių namelis, bet paukščių — kaip nėra, taip nėra.

Liūdesys suėmė vaikams širdes. Jie net prašė Dievulį — mel-

(Klišė iš L. L.)

dėsi, kad atsiųstų į jų namelį gyventojus. Kad Jis pasakytų paukščiams vykti ir apsigyventi Vytuko ir Algiuko gražiam namelyje. O nuoma — tik gražus čiulbėjimas kasdien.

Tačiau dienos slinko, o paukščių vis nebuvo. Vytukas su Algiuku vaikščiojo nusiminę ir netgi nebėjo artyn namelio. Paukščių vis nėra ir nėra...

Pagaliau atėjo į pagelbą jų motina. Ji patarė vaikams paimti indelį, pripilti vandens, o į lėkštutę pridėti trupinių, truputį mėsos ir visa tai pastatyti prie stulpo. Vaikai paklausė. Padėję maisto, jie vėl laukė. Kartą Vytukui grįžus iš mokyklos, Algiukas jau laukė su didele žinia:

— Jie atskrido. Apsigyveno! — šaukė Algiukas.

Nebebuvo ir abejonės, nes Vytukas ir pats pamatė blizgantį varnėno kaklą ir ilgoką snapą, bekyšantį pro namelio skylę.

Vaikai, bent iš pradžių, buvo begaliniai atsargūs. Jie vaikščiojo ant pirštų, kad, ko gero, nuomininkai vėl neišsikraustytų. O varnėnų porelė jautėsi visiškai gerai. Jie išskrisdavo ir atskrisdavo nešdamiesi snapuose įvairių šapelių, plunksnelių ir kitokių dalykų. Matyt, klojosi patalėlį. Apačioj esamam indely jie ir vandens atsi-gerdavo, ir mėsos gabalėlius išrinko iš lėkštelės, tik duonos trupinių nekliudė. Matyt, jau norėjo ko nors minkštesnio — pavasari-
nių kirmėlaičių, ar ko kito.

Gavę gyventojus, vaikai ir iškabą "For rent" nuėmė. Kam gi daugiau besireklamuoti? Juk ir tėvelis taip daro. Kai išnuomoja antrąjį savo namų augštą, iškabą tuojau nuima.

Pagaliau gyventojai jau visiškai "įsipilietino" ir jautėsi "kaip savam name". Blizgančiomis plunksnomis, bemaingančiomis varsas, patelė, atsitūpusi ant namelio stogo, jau ir varnėnišką dainą mėgino sumegzti. O vaikams — džiaugsmui nebuvo galo. Ir jie turėjo savo gyventojus...

Atsimokėdami už viską, paukščiai kas rytą vaikams čiulbėjo gražias giesmes, tarytum, dėkodami Dievui už gražų pavasarį, o Vytukui su Algiuku — už puikius namus ir gerą pastogę.

NAUJAS NAMAS

A. Matutis

*Džiaugias Algis,
Šypsos Vytas, —
Naujas namas
Pastatytas.*

*Čia jų žemė,
Jų pievelės,
Čia pro namą
Smėlio kelias.*

*Jis sukaltas
Sandariai,
O vaikai —
Naujakuriai.*

*To namelio,
To stipraus
Joki priešai
Nenugriau.*

PAGALVOK IR PASKAIČIUOK

E. Antanaskas

Kam iš jūsų teko giedrią naktį žiūrėti į dangų? Įdomu, ar ne? Milijonai žvaigždžių! Kuriem dar neteko žiūrėti, paprašykite tėvelį, kad padėtų kurią nors naktį. Nesigailėsite, įdomu.

Šį kartą klausykite kelis įdomius žodžius tik apie aštuonias iš tų daugybės žvaigždžių, tai yra tik apie tas, kurios yra arčiausiai nuo mūsų žemės ir kurios lekia aplink saulę, taip, kaip ir mūsų žemė. Ištikrųjų, jos net nevadinamos žvaigždėmis, bet planetomis.

Įdomus jų tolumas nuo mūsų žemės. Kaip tuos tolumus išmatuoti? Duosiu jums įdomiausį mastą. Imkime gerą lėktuvą, kuris skrenda 200 mylių per valandą. Skrisdamas be sustojimo nuo mūsų žemės šituo lėktuvu pasiektum *Venerą*, kuri yra arčiausia nuo mūsų, per 14 metų. *Marsą* pasiektum per 20 metų. *Merkurį* pasiektum per 28 metus. *Jupiterį* — per 209 metus. *Saturną* — per 425 metus. *Uraną* — per 917 metų, *Neptūną* — per 1528 metus ir *Plutoną* — per 2114 metus. Nieko sau kelionės, ar ne?

Mūsų žemė, kaip žinote, turi savo palydovą (kuris skrenda aplink ją) — *Mėnulį*. Kaip manote, kaip toli Mėnulis nuo mūsų? Tuo pačiu lėktuvu nuo žemės pasiektum jį per 7 savaites. Taigi, palyginus šitą tolumą, sakysime, su Neptūno ar Plutono tolumu, Mėnulis atrodytų čia pat. Bet ir tai yra 235,200 mylių. O kaip toli gi Saulė nuo mūsų? Tuo pačiu lėktuvu ją pasiektum per 53 metus.

Jums, žinoma, įdomu būtų turėti šitie tolumai išreikšti myliomis. Tai jūs galite patys susirasti. Tik pagalvokite ir paskaičiuokite. Įeina tik daugyba. Gausite labai didelius skaičius.

Pagal šitą jūs turėsite šiokią tokį supratimą apie mokslininkų planus pasiekti kai kurias iš čia minėtų planetų, o pirmiausia — Mėnulį. Mokslininkai planuoja pasiekti ne paprastu lėktuvu, bet raketomis. Taigi, padaryk raketą, sakysime, 80 kartų greitesnę, negu mūsų minėtas lėktuvas, ir, vietoje 7 savaičių, Mėnulį pasieksi per 15 valandų. Žinoma, šitas posakis yra tik teoretiškas. Mes be mokslininkų negalime apskaičiuoti tų visų įtakų, kurios veiks raketą, kai ji išlėks virš atmosferos, tai yra, oro sluoksnio, kuris gaubia žemę.

Kitą kartą pakalbėsime apie žvaigždes, kurios yra daug toliau, negu planetos.

EŠERIUKAS

V. Šmaižienė

*Tarp vėsių, melsvų bangų
Supės ešeriukas.
Ir visai, visai arti
Plieninis kabliukas.
Ant kabliuko smailaus galo
Sliekas raito uodegytę.
Ešeriukas gi išalkęs,
Taip norėtų jį praryti!*

*Bet, permažas ešerys —
Tokio slieko neprarys...*

*Tik, kur buvęs ir kur ne
Senis ešerys jau čia,
Griebė slieką išsižiojęs
Ir į šalį, bet — sustojo!
Suka dešinėn, į kairę,
Jau ir akys jojo žvairos...
Kaž kas ešeriui nutiko,
Rodos, prie kaž ko prilipo.
Spurda, blaškos, šokinėja,
Į paviršių vis artėja...
Susijaudino mažiukas,
Mūsų žalias ešeriukas,
Plaukia jis paskui didžiulį
Ir, kas bus, nusteбęs žiūri.*

*Ešerys gi blaškės, blaškės,
Iš visų jėgų jis taškės
Ir iššoko iš vandens!
— Gal jau jis nebegyvens?*

*Atsiduso ešeriukas —
— Tai gerai, kad aš mažiukas, —
Ir, kad nėra į gelmes,
Ten jau niekas jo neras!*

GREIČIAUSIAS GYVIS PASAULYJE

AG. JUKNA

Įsivaizduokime sau automobilį, lekiantį 40 mylių per valandą greičiu. Atrodo, riedama gana greitai. Ar kada nors atėjo kam nors iš jūsų į galvą, kad geras arklys pasiekia greitį taip pat 40 mylių per valandą. Greitas šuo pasiekia 36 mylias per valandą. Vadinasi, arklys greitesnis už šunį.

Bet arklys nėra greičiausias gyvis pasauly. Kalnų ožys pasiekia iki 50 mylių per valandą. Dar greitesnis yra leopardas. Šis sutvėrimas pasiekia iki 70 mylių per valandą. Mokslininkai mano, kad šis žvėris yra greičiausias gyvulių karalijoje.

Bet paukščių yra greitesnių ir už leopardą. Kirlys (peslys?) pasiekia iki 89 mylių per valandą. Viena erelių rūšis (auksinis erelis) pasiekia iki 120 mylių. Nenustebkite, ir šis ne greičiausias: viena rūšis vanagų pasiekia iki 180 mylių per valandą. Šį greitį jis išvysto besivydams antį, kuri taip pat labai greitai, kai jis neria žemyn iš aukščio.

Žinoma, paukščių greitis yra begalo sunku matuoti, dėlto mokslininkai ima šiuos greičius, daugiau ar mažiau, tik apytikrai. Daleiskime, kad šito antinio vanago greitis yra ir perdėtas, tai vis dėlto jis laikomas netik greičiausias iš paukščių, bet ir iš visų gyvių pasaulyje.

Kai kurie mokslininkai norėtų duoti greitumo čempiono vardą vienam iš insektų, būtent, elnio blusai. Dr. C. Townsend, didelis insektų (vabzdžių) tyrinėtojas, kalba tiesiog neįtikimą dalyką apie šią blusą: ji pasiekia iki 818 mylių per valandą. Žinoma, tai yra begalo sunku įrodyti. Nobelio premijos laureatas, garsusis vabzdžių tyrinėtojas, Dr. J. Langmuir nesutinka su Dr. Townsend nuomone, pabrėždamas, kad tam nėra jokių priemonių patikrinti.

Sąryšy su šios blusos greičiu, Dr. J. Langmuir duoda porą labai įdomių minčių. Pirmiausia, jis sako, prie 818 mylių per valandą gričio tokio didumo gyvis negali būti matomas (lekiant). Antrą, prie tokio gričio oro spaudimas yra apie 8 svarai kiekvienam kvadratiniam inčiui, o tai užtenka, kad šis gyvis būtų iš karto sutraiskintas.

(Klišė iš L. L.)

KATINĖLIS

Albina Kašiubienė

*Katinėlis laka pieną,
Ir primerkia akį vieną,
Uodegėlę met į šalį,
Ir vis žiūri į urvelį.*

*O urve pelytė kruta,
Grauždama sau duonos plutą.
Katinėlis patyliukais,
Siekia ją nagų galiukais.*

*Jau sustojo net kvėpavęs,
Jautės pelę lyg pagavęs.
Štai apžiojo visa burna,
Ir po nosim kaž ką niurna.*

*Pelei kvėpia lašinukai,
Rodos, sūrio gabaliukai —
Katinėliui tik juokai,
Jis negirdi ką sakai.*

*Neria pilką jai kailiuką,
Kanda mėsos gabaliuką.
Tai pelytė vargdienėlė,
Liko jos tik uodegėlė.*

TRISKART PAVOJUJE

Grožvyda Serapinaitė

Buvo ankstyvas 1948 metų pavasaris — Velykų antroji diena. Tais metais gyvenome labai gražioje Rothenburgo stovykloje: paliai Tauberio upę (Vokietijoje) ir dargi prie pat migdančiai šniokščiančio to upelio krioklio.

Rytas išaušo ūkanotas ir gana žvarbus. Išleisdama laukan su vaikais pažaisti, močiutėlė apvilko mane šiltu žieminiu apsiaustėliu.

Užsiklegėjusi kieme su draugais, nė nepasijutau, kaip atsiradau su jais prie fontano, kurio didžiulis dubuo buvo pilnas vandens. Vos tik užsisvėriau ant to dubens briaunos, kaip tuojau šliukšt ir įslydau, pasinerdama stačia galva į patį jo dugną. Visa laimė, kad storas, vatiniu pamušalu, mano apsiaustėlis nespėjo visas išsyk peršlapti. Jis tai tuojau ir išmušė mane į vandens paviršių. Įgavusi į plaučius kiek oro, suklykiau iš visos kakarinės. Bet po to ir vėl pasinėriau į dugną. Mano riksmą išgirdęs, atbėgo malkų skaldytojas ir, pačiu laiku sugriebęs, ištraukė mane, kai aš antrukt iškilau į paviršių.

Pamatę mane visą nučiuškusią, šlapią, namiškiai persigando, manydami, jog susirgau plaučių uždegimu. Bet, dieną ir naktį lovoj šiltai pagūžinta, rytą atsikėliau sveikutė, it riešuto branduolys. Tėtė paskui juokais man, penkiametei, sakydavo:

— Matai, koks negeras tas mūsų “dėdė Antanas” — kiemo fontanas. Tačiau, gegutei dar neužkukavus išsimaudei, dabar per pavalius metus nebesirgsi...

* * *

Po to įvykio, metams su trupučiu praslinkus, išvykau su tėveliu į Ameriką. Sėdant į laivą, mane nuo jo atskyrė ir patalpino tarp visai svetimų moterų. Tokia jau tvarka ten buvo. Visos tėvelio pastangos mane pas save pasiimti nuėjo niekais. Laivo kapitonas, kad ir maloniai jo nusiskundimo išklaušė, sakėsi ničnieko negalįs pa-

daryti — toks kietas esąs mus tuomet globojusios tarptautinės organizacijos — IRO — nuostatas.

Lyg ką negerą nujausdamas, tėtė labai bijojo, kad kas su manim neatsitiktų. Net dienos metu užėti vyrams į moterų skyrių, o moterims į vyrų buvo griežčiausiai uždrausta. Bet tėvelis keletą kartų surizikavo ir slapta aplankė mane. Tą pat darydavo ir kitų šeimų atskirtieji nariai.

Vieną vakarą pasijutau labai negerai. Išlipau ant laivo lubų ir dideliame sielvarte jieškojau tėvelio. O jo tada kaip tyčia niekur nesimatė. Ką jis galėjo žinoti, jog kaip tik tą valandą man jo begalo prireikė.

Kitais kartais, dienos metu, aš šiaip sau atsirasdavau viena laivo viršuje. Per jo pakraščius užtvaras persilenkdama, noriai žiūrėdavau, kaip tas mūsų laivas skrodžia Atlanto bangeles, palikdamas paskui save plėtėjantį skystų putų ruožą. Beveik iki pusiaukelės dienos buvo saulėtos, be stipresnio vėjo. Tik pačiame vandeny- no viduryje ir paskutinę naktį pergyvenom dvi audras. Taigi, ramiam orui esant, buvo daug ko įdomaus pamatyti. Kas norėjo, sekė mūsų laivo stiebuose besiilsintį mažą pakeleivį paukštelį, kažin kaip užklydusį pas mus. Alkanas būdamas, jis perdaug nesivaržė, laikas nuo laiko nusileisdavo žemyn, jam pabertų maisto trupinėlių palesti. Visi jį mylėjo ir norėjo, kad tik ilgiau su mumis pasiliktų. Ir laivo laikraštis apie jį rašė. Bet vieną dieną — matyt, gerai jau pasilsėjęs — tasai paukštukas pranyko, regimai, tęsdamas savo kelionę Afrikos linkui, nes vasara krypo į galą. Praplaukdavo ir vienas kitas banginis, pakeliui iš vieno žemės ašigalio į kitą. Visi tie didžiuliai gyvūnai uoliai naudojosį jiems Dievo įtaisytu fontaneliu viršūgalvyje, idant galėtų nusunkti į nasrus su vandeniu patekusį smulkų jūros grobį. Kartais mus pasitikdavo didžiausias pulkas storulių, apvalainių ir smailanosių delfinų, stipriais šuoliais žaismingai laigančių į orą. Taip pat lydėdavo laivą koks būrelis įdomių paukščiukų. Jie mums tikri Atlanto platybių gyventojai, nes ir vėjuotame ore jie jautėsi ant bangų kaip namie: švaistėsi, skraidžiojo per vandens daubas ir iškilimus, kartais dar tyčia pasinerdami, čia vėl iškildami ir nuskrisdami. Ore, virš bangų, jie, pagal reikalą, kraipėsi. Tuomet jų pilka nugarėlių spalva kontrastingai ir gražiai kaitaliojosi su blizgančiais balta papilvėlių ir pasparnių spalva. Mes juos praminėm jūros tilvikais, nežinodami jų tikrojo vardo.

Nebežinau kelintą mūsų kelionės dieną, per laivo užtvaras taip besilankstydamą, ėmiau, nejučiomis, ir perdaug persisvėriau. Tik slyst — ir jau buvau beiškrentanti laukan. Bet tą pat akimirksnį pajutau, jog kažkieno stiprios rankos pačiupo mane už blauzdy, ėmė atgalios į laivą ir pastatė ant lubų. O juk kiek ten betrūko, kad būčiau nusidanginusi žemyn į gelmę: rykliams ar kitiems plėšrūnams tiesiai į nasrus...

Pakėlusi akis, pamačiau čia pat bestovintį neaugalotą ir dar neseną vyriškį. Vokiškai, ar kaip kitaip, jis man kažką rimtai ir įspėjančiu balsu pasakė. Turbūt, sudraudė, kad kitą kartą būčiau atsargesnė. O aš, nuo to sumišusi, ir nuo ką tik pergyvento išgąščio dar neatsipeikėjusi, sprukau šalin, gal nespėjusi nė tinkamai padėkoti savo išgelbėtojiui.

Kol mūsų laivas neįplaukė į Bostono uostą, aš nesiryžau savo tėveliui pasakotis, kas su manim buvo atsitikę. Viena, kad nenorėjau jo be reikalo kelionėje jaudinti, o antra — privengiau, kad dar ir jis manęs neišbartų už taip pavojingą smalsumą.

* * *

Apsigyvenus Amerikoje ir atsidūrus tarp naujų mokyklos bei žaidimo draugų, atsidūriau prieš kitą, visai ypatingą, dvasinio skendimo, pavojų. Aš veikiausiai pastebėjau, kad čionykščiai vaikai su didžiausiu užsidegimu graibsto keistokas knygeles, priraizgytas kartais stačiai baidyklisų paveikslėlių su įrašais. Jie tas savo knygeles “komikais” vadino. Vieną tokių pavarčiusi, aš nesuvokiau, kodėl tie akį rėžiančių spalvų raizginėliai vaikus taip užkeri, tarytum, burtininko monai. Mačiau, jog į juos jie tiesiog siurbtė įsisiurbia, lyg bimbilai vasaros kaitroj į galvijų odą. Tačiau netrukus ėmė ir man “prasiverti” akys. Vis dažniau ir dažniau prišokdama prie “komikų”, aš su gramozdiškais jų vaizdais pradėjau netik apsiprasti, bet ir susigyventi. Mat, aptikau, kad jie ir jų įrašai apsako vieną ar kitą juokingą istoriją. O ši dažnai, turbūt, tik mums, vaikams, tokia teatrodė. Ėmus man tas istorijėles močiutei ir tėtei aiškinti — retai katras jų linksmi tenusišypsodavo. Dažniau juodu mačiau dėl to nuliūdusius. Nekartą su gailesčiu jų būdavau prašoma mesti tą visą šlamštelį tiesiai į šiukšlyną. Prašymui negelbėjus, pabardavo mane. Tėtė su močiute man maždaug šitaip išklostydavo tą reikalą:

— Visi tie tavo “komikai” keistoje šviesoje parodo pačius rimtuosius gyvenimo dalykus, o lengvabūdiškai išgiria žiaurybes. Argi

tu, vaikel, norėtum šituo būdu savy atbukinti grožio ir gailestingumo jausmus, kurie nuo pat kūdikystės buvo pradėję puikiai tavyje skleistis? Pasistenk neužleisti šalnos ant tų skaisčiųjų tavo sielos žiedų.

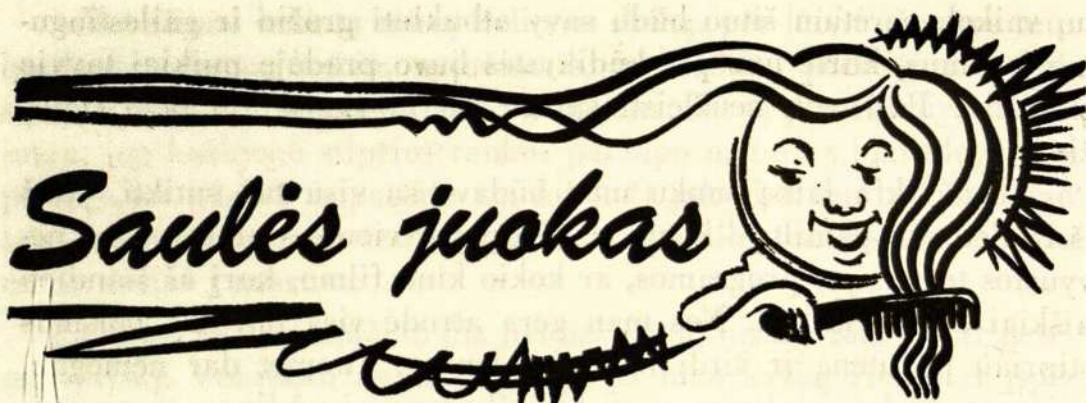
Tam tikrą laiką sunku man būdavo su visu tuo sutikti, ypač išsižadėti jau pamiltų "komikų". Taip pat vienos - antros visai nevyusios televizijos programos, ar kokio kino filmo, kurį aš šiandien aiškiai kvailu laikau. Nes man gera atrodė visa tai, kas jausmus stipriau pakutena ir širdį maloniai lepina. Tuomet dar nemėgau, kai man būdavo sakoma, jog, bejieškodama įspūdingų smagumų, aš užaugusi nepasižymėsianti valios tvirtumu. Negana to, pro pirštus bemokėsianti ir į visa, kas lietuvišką, pažvelgti.

Ne, užaugti būdo ištižėle aš visai nenorėjau. Dėl to, ateidama kaskart vis labiau į protą, aš pradėjau dažniau susimąstyti. O kartą net tvirtai nusprendžiau, jog mano paskirtis — ne tušti pomėgiai, bet kas nors daug svarbiau. Pajutau, jog trokštu būti *šis tas*. Beje, buvau daug kur girdėjusi ir skaičiusi, kad išsilepinę žmonės esti vienaip ar kitaip nelaimingi.

Taip palaipsniui pradėjau save perdirbti, kaskart lengviau prisiversdama atsisakyti visų ir kenksmingų dalykų. Po kiekvieno susivaldymo pajusdavau savyje gilų, anksčiau nepažintą džiaugsmą. Tarsi, ir kvėpuoti tapdavo lengviau. Kiekvieną tokį tvirtybės laimikį seka visada dar sąžinės ramumas, lyg koks tolimas ir mielas varpų skambesys.

Saulės juokas

Miesto ponias paklausė pieno pristatytoją, ar jie laiko veršiukų savo ūky. "Taip, ponias, laikome, — atsakė pieno pristatytojas. "O, tai aš labai prašyčiau nuo šiandien man pristatinti veršiukų pieną, nes karvių pienas, man atrodo, yra stiprus kūdikiams", — paprašė ponias.

*

"Ar jie tavęs nemokė pasisveikinti naujokų apmokymo metu?" — paklausė majoras kareivį, kuris gatvėje neatidavė jam pagarbos. "O taip, jie mus mokė..." "Tai kodėl tu nepasisveikina manęs?" — spy-rėsi majoras. "Mat, aš nenorėjau atkreipti jūsų dėmesio į mane, nes aš be leidimo iš kareivinių išėjau", — paaiškino kareivis.

*

Fabriko staiga sugedo viena mašina. Mašinos operatorius ir tech-nikas darė viską ir negalėjo pataisyti. Tada buvo pašauktas eksper-tas, kuris pakalinėjo plaktuką ir mašina pradėjo eiti. Ekspertas pa-tiekė už tai \$250 sąskaitą. Fabriko vedėjas nustebo dėl tokios sąskai-tos ir paprašė sąskaitą išskirstyti dalimis. Ekspertas išskirstė:

Už pakalinėjimą plaktuko	\$ 1.00
Už žinojimą kur pakalinėti	\$ 249.00

Viso \$ 250.00

*

Vaikinas, raštinės tarnautojas, padarė klaidą, kuri buvo jau dvi-dešimtoji jo darbe. Darbdavys pašaukė jį ir sako: "Ką jūs manote dėl savo klaidų? Jei aš būčiau daręs klaidas, kaip tamsta čia, aš nebū-čiau ten, kur aš esu". "Taip, ponas, bet jei mes visi būtume kaip tams-ta, taip pat nebūtum ten, kur dabar esi", — atsakė berniukas.

SIMTAS MİSLİÜ BE VİENOS

Tite rite su dugnu.

Antpirštis

*

Meška senyn, nagos aštryn.

Pušinė šluota

*

Penkios avelės vieną kūgelį peša.

Pirštai verpiant

*

Balta višta tvoron įkišta.

Kultuvė

*

Atskrido juodalūpis, prakando nepralupęs.

Blusa

*

Eina mėsos šmotas, vinių prikaliotas.

Ežys

*

Vienos darelės, penkios avelės.

Pirštinė

*

Per kalnus, per laukus vaikšto kailiniai.

Avinas

*

Tvoroj lenta tabaluojas.

Liežuvis

MAŽŪJŲ PASAULIS

MIŠKE VASARĄ

Žemaitė

Miške vėjelis užė palengva linguodamas nulinkusias eglių šakas, supo, kaip kūdikius, norėdamas nakčiai užmigdyti. Šakotų beržų lapeliai auksu jau pamarginti, mirgėdami prieš saulę ir virpėdami kai kurie leidosi žemėn. Rudgalvis baravykas pavėsy pasistiepęs stovi ant vienos kojos, tartum gano geltonąsias voveruškas, kad neišsiskaidytų iš būrio. Pienių ir rudmėsių nebesuvaldo: tos išsiskaidė po visą beržyną. Kitas jo brolelis netolimais išblyškusią galvelę kišo iš po kiminų apkloto. Čia pat raudonavo ir murmorio galvelė. Tankesniame eglynėly pasibėręs garbanotas bruknynėlis. Raudonosios jų uogų kekės slapstėsi po tankiuosius lapelius. Norint kartais būtų tylus oras ir be kokio vėjo, miške visados girdėti kažin koks užesys, kaip kokia nepermanoma kalba arba nepaprasta daina. Kitam ji linksma, kitam skurdi ir graudinga, bet kiekvienam sieianti ligi giliausių širdies jausmų.

KATINĖLIS IR GAIDELIS

Sueiliavo K. KUBILINSKAS

Katinėlis su gaidžiu
Statė namą po medžiu.
Pasistatė ir gyvena.
Dun-dun-dun! — kažkas dudena.

Iš lovelės atsikėlęs,
Klausia rainas katinėlis:
“Kas ten beldžias į duris,
Gyvulėlis ar žvėris?” —

“Aš, laputė, dun-dun-dun!
Įsileiskite vidun.

Aš prie ežero pakrančių
Visą dieną laukiau ančių,
Šniukštinėjau, lekavau,
Nė vienos nepagavau”...

Ir atsako katinėlis,
Rainą uodegą iškėlęs:

“Eik, lapute, eik begėde,
Ko prie mūsų durų sėdi.
Tu Rainiuko neapgausi,
Ir gaidžiuko neapgausi.
Spruk į šalį, spruk į šalį!
Neįleisiu į namelį.”

Lapė snapė nesuglumo,
Tik atsigulė už krūmo
Ir, primerkus akį, laukia,
O Rainys gaidžiukui kniaukia:
“Eisiu eisiu aš peliauti,

Sau mėsytės pasigauti . . .

Giedorėli, tu palauk,

Niekam durų neatšauk.”

Ir išėjo katinėlis,

Rainą uodegą iškėlęs.

O laputė apsilaižė,

Pasipustė, pasikaišė

Ir lekuodama prislinko

Prie gaidelio giesmininko:

“Ei, gaideli pentinuotas,

Tu karoliais karoliuotas!

Už balselį šimtamyli

Net ir žmonės tave myli.

Ei, gaideli, dun-dun-dun,

Įsileisk mane vidun.” —

“Kas ten beldžias, kas ten dunksi?” —

“Aš, gaideli raibaplunksni,

Aš esu raiba vištytė,

Moku slieką iškapstyti,

Po kiemelį aš lakstau

Ir darželį tau kapstau.”

O gaidelis šaukia jai:

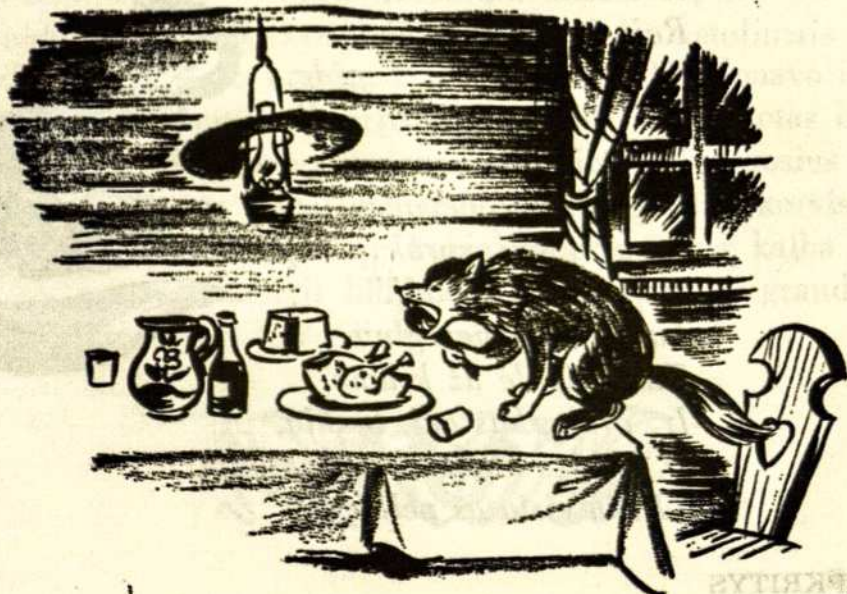
“Kaip tu lapės nebijai?

Eik į vidų, eik greičiau,

Šiandien lapę aš mačiau”.

Vos gaidys duris atvėrė

Lapė snapė jį nutvėrė.

UŽ GERO PADARYMĄ PIKTU UŽMOKA

A. Giedrius

Ėjo žmogus per girią ir rado lokį šiekštos prislėgtą. Tas lokys prašo žmogaus, kad jį paleistų. O žmogus klausia:

— Ką tu man duosi?

— Aš tau gražiai atsilyginsiu, — sako lokys.

Gera! Žmogus pasidarė kartį, pakėlė šiekštą, ir lokys išlindo. Dabar jisai pasiraižė, pasižiūrėjo į žmogų ir sako:

— Aš labai alkanas, tai turiu tave suėsti.

— Ar tai taip? — sako žmogus. — Aš tave išgelbėjau, o tu nori mane suėsti?

Lokys jam sako:

— Už gero padarymą vis piktu užmoka.

— Ne, — sako žmogus. — Kur tu matei tokią neteisybę? Eiva keliu lig trijų: ką tuos tris pirmutinius sutiksiva, tai jie tegu ir padaro mudviem teismą.

— Gera! — sako lokys.

Einu juodu keliu ir sutinka šunį. Žmogus sako:

— Šuneli, padaryk mudviem teismą. Štai lokys buvo šiekštos prislėgtas. Aš jį išgelbėjau, ir jis žadėjo man gražiai atsilyginti, o dabar nori mane suėsti ir dar sako: už gero padarymą vis piktu užmoka. Ar tai teisybė?

— Teisybė, — tarė šuo. — Pasiklausyk manęs. Kai aš buvau jaunas ir greitas, ūkininkas mane kur tik siuntė, čia bėgau, ką tik liepė, tą dariau ir per naktis jo turtą saugojau, o kai pasenau, tai paėmė lazda ir išvarė. Už gero padarymą vis piktu užmoka. Lokys gali tave suėsti.

Eina juodu toliau keliu, sutinka arklį. Žmogus vėl sako:

— Arkleli, padaryk mudviem teismą. Štai lokys buvo šiekštos prislėgtas ir prašė manęs išgelbėti. Žadėjo gražiai atsilyginti, o dabar, kai išgelbėjau, nori mane suėsti.

Arklys jam sako:

— Pasiklausyk, žmogau. Kai aš buvau jaunas ir stiprus, ištiki mai tarnavau savo ūkininkui: ir lauką jam ariau, ir malkas iš girios vežiau, ir jodinau jį, ir viską dariau, ką tik man liepė. O štai kai pasenau, paėmė įnagį ir išvarė. Už gero padarymą piktu užmoka. Lokys gali tave suėsti.

Žmogus nusiminė. Bet eina juodu dar toliau — trečiojo sutikti. Ir sutinka lapę. Žmogus prašo:

— Lapele, padaryk mudviem teismą. Štai lokys buvo šiekštos prislėgtas, aš jį išgelbėjau, o jis nori mane suėsti.

Lapė pasižiūrėjo į juodu ir sako žmogui:

— Ką tu man duosi, kad aš padarysiu teismą?

— Žąsį, — pažadėjo žmogus.

— Gera, — sako lapė.

Paskui klausia lokio:

— Ar tikrai tave žmogus išgelbėjo?

— Tikrai.

— O kodėl tu jį nori suėsti?

— Todėl, kad alkanas.

— Teisybė, alkanas nori ėsti, — sako lapė. — Bet kad judu prašota padaryti teismą, tai aš padarysiu. Tik man viską reikia žinoti, kaip buvo iš pradžių. Eime į tą vietą, kur lokys buvo prislėgtas.

Jie nuėjo. Lapė sako:

— Tu, žmogau, paimk kartį ir pakelk šiekštą.

Žmogus pakėlė.

— O tu, loky, lišk po šiekštą, kaip buvai.

Lokys pasilindo. Lapė mirktelėjo žmogui, žmogus paleido šiekštą ir prislėgė lokį. Lapė tarė:

— Dabar tu, loky, kaip gulėjai, taip gulėk ir lauk geresnės dienos. O mudu, žmogau, eiva. Tu man kaltas žąsį.

— Gera, — sako žmogus. — Eiva į mano namus, ir atsiimsi.

Lapė pasiliko už vartų, o žmogus įėjo į vidų. Kieme sutiko žmoną ir pasisakė jai, į kokią bėdą buvęs patekęs. Dabar, laimingai išlikęs, turįs atiduoti lapei pažadėtą žąsį. Bet žmona sako:

— Nebūk paikas: neši lapei žąsį! Ar negali nusinešti šautuvą.

Žmogus susigavo žąsį, pasiėmė šautuvą ir eina. Priėjęs prie vartų, sako lapei:

— Lapute, še žąsis. Eik šen arčiau, pasiimk.

— O ką tu ten po kita pažasčia pasikišęs?

— Pagalį, — sako žmogus. — Jeigu žąsis norėtų ištrūkti, tai aš ją užmuščiau.

Lapė priėjo arčiau, žmogus užtiesė šautuvą, cinkt ir nušovė ją. Lapė krisdama spėjo ištarti: už gero padarymą piktą užmoka.

LIUCYTĖ IR KATINĖLIS

V. Šmaižienė

*Liucytė rado katinėlį,
Tokį mažytį, tokį baltą.
Ir purvini jo kailinėliai
Ir, rodos, kad jam šalta, šalta...*

*Iš kur priklydo katinėlis
Ir kur gi liko jo mamytė?
Toks mielas, mažas gyvulėlis —
— Ar aš galėsiu jį laikyti?*

*— Galėsi, — tarė jai mamytė,
— Jei tik mokėsi jį globoti,
Jei netingėsi prižiūrėti
Saldaus pienelio jam paduoti.*

*Ir užaugino jį Liucytė,
Šiandien — jis katinas didžiulis!
Jei tu jį nori pamatyti —
Jis ten palangėj snaudžia, guli...*

MIKUTIS

J. Murka

Mikutis buvo negražus, mažutis, kuprotas vaikelis. Jis tat žinojo; žinojo dėl to, kad šiurkštieji žmonės jam tiesiog į akis pasakydavo. Gatvėje susitikę Mikutį jie nepraeina tyliai pro šalį, vis reikia kas pasakyti, kas prikišti. Mikutis visados eidavo skubiai, kad mažiau žmonės jį matytų. Jis labai norėjo, kad jo visai nepastebėtų, ar bent balsu apie jį nekalbėtų.

— Petruk, Petruk, žiūrėk, koks čia kupriukas! — tarė didokas berniukas, apdriskusiais marškiniais, truktelėjęs draugą už rankovės, ir abudu padaužos apstojo Mikutį.

— Tai koks! Vos paeina. Irgi žmogysta!... žiūrėk, kaip tikras žmogus ir knygas nešasi. Tur būt, iš mokyklos grįžta.

— Vargšas vaikinai! Tai mat, kokia kuprelė! Dievulėliau, kaip galia vaikelio! Širdis plyšta į jį žiūrint, — garbsčiojo aimanavo bobelė praeidama pro šalį.

Mikutis visa girdėjo. Skausmas jo širdelę suspaudė, ir jis pasispyrė dar greičiau eiti — skubinosi juos pralenkti.

Tuo pačiu metu antroje gatvės pusėje, dideliuose namuose, paleido mokinius. Nusisėdėję mokiniai visu būriu pasileido vytis Mikutį. Pasiviję ėmė pešioti, akmenimis laidė, knygas ištraukė, tyčiojosi.

— Oi, oi, koks kuprius!... elgeta!... Žiūrėkit, koks jis juokingas! — kankino vargšą vaikai.

Mikutis vos begaudamas kvapą, dantis sukandęs, tylomis lindo pro būrį. Veidelis jo labiau ir labiau rauda, lūputės virpėjo, akutės blizgėjo, o širdelė taip smarkiai plakė, rodos, iš krūtinės ištrūkti norėjo.

— Ar jūs liausitės kada? — drebančiu balsu sušnabždėjo Mikutis ir lėčiau ėmė eiti. — Ką aš jums padariau?

— Mat, ko įsimanė!... dar jis mums ką padarys!... Mes tau parodysim!... kuprius... kromininkas!... — šaukė vaikai.

Mikutis visas drebėjo; jautėsi toks nuskaustas, paniekintas, išjuoktas. Ilgai dar vaikai paskui jį sekė ir tyčiojos. Mikutis tuo tarpu šmakšt pasuko į kitą gatvelę, o išdykėlių būrys nuklegėjo pro šalį. Mikutis sustojo ir giliai atsiduso nusiminęs. “Už ką? Už ką manęs nekenčia? Kam juokias, tyčiojas manimi?” galvojo vargšas: “Kam gi mane skaudžia, jei aš niekam pikta nedarau?”

Štai iš kitapus namų kertės skubiai išėjo jauna moteriškė. Jos veidas spindėte spindėjo sielvartu ir neapsakomu gerumu. Pamačiusi Mikutį iš tolo ji nusišypsojo ir dar labiau sutankino eiti. Mikutis nė just nepajuto, kaip atsidūrė jos glėbyje. Ji bučiavo Mikutį, glamonėjo, glaudė į save ir didžiai meiliai žiūrėjo jam į akis.

— Tu mano mažutėli, mano balandėli, mano brangus sūneli! Taip norėjau tave anksčiau pasitikti, bet vis tie darbai — tai čia bast, tai čia bast ir užtrukau.

— Mamytė, aš šiandien gerai mokiaus... Mokytoja vėl pagyrė. Mamyt, kaip man gera prie tavęs!

Ir visos tik patirtosios nuoskaudos iš jo širdiesėjo laukan ir nyko. Linksma, romu ir labai gera buvo Mikučiui nuo meilių žodžių ir paguodos. Prisiglaudęs prie mamytės jis miršo ir dovanojo žmonėms jų neteisybes ir pats geresnis liko.

PENKI PUNKTAI

1. Užsiprenumeruok Eglutę, jei jos dar neužsiprenumeravęs.
2. Prikalbink užsiprenumeruoti Eglutę savo pažįstamą, kuris dar neužsiprenumeravęs.
3. Paprašyk tėvelius, kad jie išsiųstų Eglutės prenumeratą, jei ji dar neišsiųsta.
4. Paragink tai padaryti ir savo draugą.
5. Paprašyk savo šeštadieninės mokyklos mokytoją, kad jis paragintų vaikus užsiprenumeruoti Eglutę.

039

LITH BIBLIOGRAPHY SERVICE
602 HARVEY ST.
DANVILLE, ILL.

ALP 1785
Larch

91, 189371